

In het S.M.A.K. treedt Jan Van Imschoot toe tot de hall of fame van de Belgische schilderkunst

'Stoor me niet als ik in schildermodus ben, want ik zou je kunnen vermoorden.'

'Ik ben de punker in de porselein-winkel van de kunst'

Schilder Jan Van Imschoot (60) krijgt in het S.M.A.K. eindelijk de grote overzichtstentoonstelling die hij verdient. Leve de anarchobarok! 'In Holland snappen ze geen kloten van Vermeer.'

Tekst DANNY ILEGEMS / beeld EVA BEUSAERT

Niemand is zo onmiskenbaar een Belgische artiest als Jan Van Imschoot. Hij loopt met een wandelstok zoals Ensor, draagt een bolhoed zoals Magritte en oorringen zoals Ludo Mariman, de zanger van de punkband The Kids. Een vrolijke anarchist dan Jan Van Imschoot bestaat niet. Zijn favoriete uitdrukking is 'ik heb schijt aan'. Zijn oeuvre is gebouwd op de kunstgeschiedenis, maar hij doet niets liever dan de officiële geschiedenis ondermijnen. Van Rubens bewoondt hij niet de grote religieuze tafereels, maar de heimelijke viespeukerij. Niet de Spaanse koning Filips IV maar Velázquez, de schilder, was volgens hem de biologische vader van het prinsesje op *Las meninas* (De hofdames). Zijn eigen stijl noemt hij anarchobarok. Dertig jaar geleden gold Van Imschoot al als de belofte van de Belgische schilderkunst. Hij heeft er alles aan gedaan om belofte te blijven, om niet gconsacreeerd te worden door de kunstwereld en de kunstmarkt. Hij veranderde vaker van loers dan cd's, en vaker van galerie dan van onderbroek.

Tien jaar geleden verwisselde hij Gent voor een gat in Frankrijk. Hij woont en werkt nu in de Haute-Marne, 150 kilometer ten zuiden van Reims. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat we daar zooden afspreken. Maar de IZO schildertjes die samen de tentoonstelling *The End is Never Now* vormen, bevinden zich al in het S.M.A.K. Ze staan naast elkaar op de vloer in de grote zalen op de eerste verdieping - de muren worden nog herschilderd. Hier zal Jan Van Imschoot straks toetreden tot de hall of fame van de Belgische schilderkunst.

Schrikwekkend, als je de werken samen ziet...
Jan Van Imschoot: (verschrikt) "Wat?"

... hoe hard uw werk van begin jaren 90 lijkt op wat Luc Tuymans toen deed: de kleine formaten, minimale verfstreken, gedempte kleuren.
(lacht) "Ja, terwijl Luc en ik zowat elkaars tegenpolen zijn. Onze visie op schilderen is radicaal verschillend, net zoals de kunstenaars van wie we houden... Luc houdt van Edward Hopper. Ik heb helemaal niets met Hopper."

"In feite was mijn vroegste werk gebaseerd op de affiches uit de punktijd. Vluchtige beelden, ruw geschilderd, veel zwart, wat aardkleuren erbij en hop, klaar. Dat was het idee in het begin: het moest snel gaan, zoals een punkconcert."

Dit doek vol rode stippen doet een beetje denken aan de fameuze *Bloodstains* (1993) van Tuymans. Bij hem zijn het bloedvlekken...
"... en bij mij zijn het tepels! Het werk heet *The National Nipple Collection* (1999). Zegt toch genoeg?"

(lacht) De eerste keer dat ik werk van Luc zag, was op een expo van de Vrienden van het S.M.A.K. Ik was flabbergast, zwaar onder de indruk, zoals iedereen. We zijn aan elkaar voorgesteld op een kunstbeurs, tijdens een event dat werd gesponsord door Johnnie Walker Black Label. Dat bleken we alvast met elkaar gemeen te hebben: we zijn allebei whiskylofhebbers. (lacht) In die tijd dronk Luc nog whisky, en niet dat parfum waarop hij later is overgeschakeld (Jack Daniels, rnl.).

"We raakten aan de praat en enkele weken later stond hij in mijn atelier. Lange tijd gingen we oorzeggens maandelijks bij elkaar op atelierbezoek. Hij kwam naar Gent, ik ging naar Antwerpen. Luc geloofde dat wij samen dingen konden veranderen. Hij wilde mij binnen krijgen bij Zero X, zijn galerie in Antwerpen. Hij vond dat we samen een nieuwe voorhoede moesten vormen."

Maar er kwam iets tussen?

"Ik was nog te jong. Ik wilde me niet in één herkenbare stijl laten persen. Altijd hetzelfde schilderen vind ik saai. Sommige mensen hebben er moeite mee dat mijn werk zo gevarieerd is, qua techniek en qua thematiek. Maar Tuymans heeft me ooit gezegd: 'De periode tussen je afwaaien aan de academie en je eerste succes, dat is de belangrijkste tijd voor een kunstenaar.' Niks moet, alles mag en je kunt nog volop dromen van de toekomst. Het leven is een speeltuin. Wel, ik wilde de speeltijd zo lang mogelijk rekken. De bel is nog altijd niet gegaan. (lacht)

"In 1995 heb ik een schilderij gemaakt met als titel *Het succes van de vit; het werk zit in de collectie van het S.M.A.K.* Het is gebaseerd op een foto uit het Sovjetjilderperk: een enorme stuur die omhoog wordt getakeld uit een vissersboot. De vangst werd gevierd als een groot succes voor het communisme. Maar de vit was wel dood. Dat vond ik een mooie allegorie, toespitsend op het kunstenaarschap: als je succes hebt, kan dat ook het einde zijn. Als je wordt opgevist, kan dat je dood betekenen."

"De mensen zijn hard, hè: de ene dag word je bejubeld, de volgende dag ben je passé. Ik trek het

'VUIL GELD WITWASSEN MET KUNST IS MAKKELIJK. JE KOOPT EEN SCHILDERIJ VOOR 100.000 EURO, BRENGT HET NAAR EEN VEILING EN KOOPT HET TERUG VOOR PAKWEG EEN MILJOEN'

mij niet aan. Ik heb altijd mijn goesting gedaan."

Hier: asperges à la flamande, groot en wit en fallusvormig tegen een zwarte achtergrond (Les Flamandes crues, 2021). Is het een ode aan uw Vlaamse roots?

"Mijn moeder was van Laarne, onder Gent. De grond is er zanderig, dus ideaal voor de aspergeteelt. Ik hou van asperges. Maar dit werk is natuurlijk ook een verwijzing naar het beroemde schilderij van Edouard Manet, een van mijn grote helden (*Bos asperges* uit 1880, rnl.). In zowat de helft van mijn werk zit een kniploog naar Manet."

"Mijn vader was van Wetteren. Maar ik ben opgegroeid in Beerveelde, tussen de katholieke boeren. Ik ging er naar de rijkschool. In de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw werd je beschouwd als crapul als je daar zat. En toen kwam de punk, eind jaren 70. *No future!* Geen loze krete voor wie zoals ik uit een arbeidersbroek geschud was."

Wat deed uw vader?

"Hij was mecanicien bij de Gentse trammaatschappij."

Hoe is de kunstmicrobe in uw bloedbaan geraakt?

"Mijn ouders lezen veel. En mijn broers en ik mochten ook alles lezen. In Beerveelde was een goede bib, van de liberalen, met een bibliothecaresse die dingen zei als: 'Jantje, nu word je toch wat te oud voor Pietje Puk. Tijd voor Louis Paul Boon, begin maar met *De berde van Jan de Lichte*.'"

"Ik was tien toen ik *Het Lam Gods* van de gebroeders Van Eyck voor het eerst zag. Twaalf toen ik voor het eerst een Van Gogh onder ogen kreeg. Twee keer was ik van de hand Gods geslagen. ▶

Sjouwen met woeste stille- vens in de laatste dagen voor de opening van de grote expo't in het S.M.A.K.

Hoe zit dit in elkaar? Waarom kan ik ernaar blijven kijken? Wat is het geheim van de schilderkunst? Die vragen hebben mijn jeugd beheerst. Toen ik op mijn zeventiende naar de kunsthumaniora trok, had ik al vóór Van Goghs gekopieerd."

Klinkt niet als een grijs arbeidersbestaan.

"Mijn pa beantwoordde allerminst aan het cliché van de arbeider uit een Vlaamse tv-serie: Jan Decler in een marcolleke die zuipt, vloekt en op zijn vrouw klopt. Wij woonden in een kleine bungalow die hij zelf had gebouwd, met kastjes in jaren 60-kleuren: eigeel, bleekblauw, pistachegroen. We hadden een grote tuin en centrale verwarming op elektriciteit. Mijn ouders zijn overleden, maar die cv werkt nog altijd."

Waarom bent u tien jaar geleden naar Frankrijk verhuisd?

"Omdat ik Gent beu was. Ik woonde in het centrum en ging veel op café. In de Charlatan was ik lang vaste klant. Maar plots werd je vijfde en voel je: ik ben hier te oud voor. Gent is ook veranderd. Het is nu een stad van jonge mensen en loeristen. En met de blabla van de kunstwereld had ik het ook gehad. Nu zit ik soms uren met mijn vrouw op ons terras in het midden van nergens. We kijken naar de vogels, we smuiven de geuren van de bloemen en de kruiden op, we roken een sigaretje en drinken een dragsjoke. We zijn blij, met elkaar en met onze tien katten."

Rock-'n-roll. En als de verveling toeslaat?

"Ik heb geen tijd om me te vervelen! Eindelijk kan ik me helemaal op mijn werk concentreren. Dag en nacht ben ik bezig. Schilderen doe ik meestal 's nachts, bij kunstlicht, met de muziek op hoog volume, als in een roes. Ik verget te eten en te drinken wanneer ik aan het werk ben."

Welke muziek?

"Tegenwoordig luister ik veel naar Franse chansons, omdat ze mij in vakantiestemming brengen. Maar het kan ook Mark Lanegan zijn, of Baudouin de Johnny Cash. Vroeger werkte ik vaak op punkmuziek, maar daar ben ik mee gestopt. Ik werd er een beetje te enthousiast van. Jazz leg ik nooit op. *Amisiboert het geluid van drumsofists op clubbaven* Pissip, pssip, pssip: ik word er bloednervus van. Alleen de trumpet van Miles Davis kan ik soms verdragen."

"Je mag mij vooral niet storen als ik in schildersmodus ben, want ik zou je vermoorden. Toen lue, mijn vrouw, mij pas kende, kwam ze eens binnen in mijn atelier: 'Kopje thee?' vroeg ze. Ik had een pot verf in mijn handen en heb die met volle kracht naar haar hoofd gegooid. Gelukkig vloog hij rakelings langs haar heen. Ik haát thee."

Wat doet u als u niet schildert?

"In de zomer gaan we altijd een eindje varen. We hebben een plezierjachtje. Vroeger lag dat in Gent, maar we maakten altijd dezelfde tocht: naar de Marne in Frankrijk en terug. Op den dag werd het saai. Ik zei tegen mijn vrouw: 'It is simpel: we moeten naar de Marneaflei verhuizen, dan kunnen we van daaruit alle kanten op.'"

Bent u een binnenschipper of ook een zeeman?

"Laten we zeggen: een zoetwaterpiraat. *(lacht)* Ons eerste bootje was 7 meter lang. Het heette Les Boules de Bibi. We kochten die boot op het moment dat we onze eerste kater lieten gastreren. Die heette Bibi, vandaar: de ballen van Bibi. In Frankrijk betekent het zoveel als 'kuis mijn klonten'. Als we een sluis passeren, moeten we ons verzamelen. Het eerste wat de sluiswachter dan vraagt, is:

'TOEN MIJN VROUW ME PAS KENDE, KWAM ZE EENS BINNEN IN MIJN ATELIER: 'KOPJE THEE?' IK HAD EEN POT VERF IN MIJN HAND EN EEN GOODE DIE MET VOLLE KRACHT NAAR HAAR HOOFD. IK HAÁT THEE'

'Naam van de boot?' En elke keer als wij zeiden: 'Les boules de Bibi', was de reactie: 'Cher ami, als je de plezante wilt uithangen mag je zelf naar boven komen om het register in te vullen. *(lacht)* "Nu hebben we een boot van 12 meter lang. Hij heet La Guillotine. Ook toepasselijk in Frankrijk."

Bent u daar inmiddels een beetje bekend?

"Dat begint te komen. Mijn laatste show bij Templon, mijn galerie in Parijs, is belangrijk geweest. Ik presenteerde er grote stillevens, met weer volop verwijzingen naar Manet. Voor de meeste Fransen is Manet een impressionist. Manet en Monet haken ze daar vrolijk door elkaar. En ik ben dan de betweterige figel die met enig aplomb komt beweren: 'Vee, Manet was de laatste klassieke meester en de eerste moderne kunstenaar.'"

"Guillaume Durand, een bekende Franse journalist en voormalig nieuwsanker, heeft mij geïnterviewd voor zijn boek over Manet (*Dejeunons sur Pherbe*, red.), samen met andere hedendaagse kunstenaars als Jeff Koons en Daniel Buren. Dat boek heeft veel betekend voor mij. Dankzij Durand gingen er plots deuren open."

Bent u een kunstenaar-rentenier die als God in Frankrijk leeft?

"Bij lange niet. Ik kom rond en ik ben daar content mee. Een vriend van mij heeft pas een mooi oud werk van mij gekocht op een veiling in New York. Het heeft hem 3.000 dollar gekost, transportkosten inbegrepen. Een peulenschil naar de normen van vandaag. Maar ik ben blij dat mijn werk zo betaalbaar blijft voor niet-kapitaalcrachtige mensen. Ik verdien toch niets aan die veilingen (*De kunstenaar krijgt 2 procent zogenaamd 'volgrecht'*, red.)."

Frustreert het u dat werk van jonge, gehypte kunstenaars een veelvoud kost van dat van u?

"Dat heeft mij ooit gefrustreerd: twintig jaar geleden, toen de prijzen voor hedendaagse kunst ineens door het dak gingen. Maar nu niet meer, nu heb ik mij erbij neergelegd. Ik herinner mij nog de dag toen Luc (*Tijmans*, red.) voor het eerst een werk had verkocht voor meer dan 100.000 frank. Hij gaf prompt een feest, zo blij en trots was hij! 100.000 frank, 2.500 euro: daar heb je nu zelfs geen tekeningetje van een rijkende ster meer voor."

"Het ergste is dat door die prijzenspeculatie carrières worden gemaakt, maar evenveel worden gekraakt. Men lanceert een jonge kunstenaar als een raket, maar als hij of zij even niet meer aan de verwachtingen voldoet – door bijvoorbeeld van

loers te veranderen en zijn 'succesrecept' af te zweren – schiet men hem uit de lucht. Hoeveel kunstenaars heeft men zo al niet naar de klonten geholpen? Voor ze dertig waren, waren ze passé. "En dan zwijg ik nog over de kunstmarkt als witswaschine, van zwart geld en drugsgeld..."

Drugsgeel ook?

"Ik heb daar ooit een debatje over willen omkopen. Gelooft me, dat werd niet op prijs gesteld. Wat kunnen die drugsdealers met hun bergen cash doen? Peperduur auto's kopen? Veel te opzichtig, dat doen alleen de dommeriken. Appartemenjes in Dubai? Na misschien nog wel, maar blijft het daar een gangsterparadijs? Maar vuil geld witswassen met kunst is risicoolos en spotgemakkelijk. Je koopt een schilderij voor pakweg 100.000 euro, je brengt het naar een veiling en je koopt het ding zelf terug voor pakweg 1 miljoen. De koper, jij, betaalt via het veilinghuis aan de verkoper, ook jij, en voilà: miljoentje witswassen. Het enige wat je verliest, is 20 procent veilingcommissie, maar dat zal je er graag voor overhebben. *(lacht)* Ik hoor nu wel dat de fiscus alerter wordt voor dat soort constructies. *(lindelf)*"

Ik las onlangs in *The New Yorker* dat Roman Abramovits, de Russische oligarch, voormalige eigenaar van voetbalclub Chelsea en bondgenoot van Poetin, soms tot 120 miljoen dollar per week uitgaat bij Larry Gagosian, 's werelds grootste kunsthandelaar.

"Ongeloflijk, hé? Voor alle duidelijkheid: in de relatief kleine Belgische galeries gaat het er niet op die manier, noch op die schaal aan toe. Daar moeten ze alle zinnen bijzetten om hun boegje drijvende te houden op de wilde baren van de kunst. Maar de top van de kunstwereld is totaal geperverteerd en de grote witswassers komen met alles weg. Met zijn gigantische kunstverzameling ontloopt Abramovits zelfs de Europese en Amerikaanse sancties tegen Italië. *(lacht)* Ach, laten we over iets plezants praten."

De kunstgeschiedenis! Uw hele oeuvre is erop gebaseerd. Het wentel en uw doeken van de figuren en motieven die verwijzen naar uw roemrijke voorgangers in de schilderkunst. Vanwaar die fascinatie?

"Ik ben al van kinds af zot van geschiedenis. Die voorbode heb ik van mijn moeder. Geschiedenis is voor mij de basis van de democratie. Het eerste wat dictators doen als ze aan de macht komen, is de geschiedenis afschaffen, of minstens grondig veranderen. Het tweede wat ze doen is de kunst verbieden. Maar ik ben niet erg orthodox. Mijn geschiedenis is niet de officiële geschiedenis. Ik ben de pausker in de poseleimwinkel van de kunst."

U vervalst ze ook?

"Nee meneer, ik vervolledig de geschiedenis. Ik vestig de aandacht op dingen waar de kunsthistorici overboren kijken. Je kunt de geschiedenis doodmaken, of je kunt ze tot leven wekken. Ik kies voor het laatste. *(lacht)*"

"De kunstgeschiedenis is een betrekkelijk jonge discipline. Men is ermee begonnen in de 19de eeuw en men baseerde zich toen vooral op de keizerlijke en pauselijke collecties in musea als het Louvre in Parijs, het Prado in Madrid en de Vaticaanse musea in Rome. Uiteraard gingen de kunsthistorici in eerste instantie op zoek naar de religieuze en politieke symboliek in het werk van de oude meesters. Heel nuttig, maar ook een beetje boring. Terwijl de oude kunst ook barstensvol verborgen sekuele symboliek zit: zuipen, poepen, chachacha. Er zit meer rock-'n-roll in de kunstge-

- geboren in 1963 in Gent
- werk van hem zit in belangrijke nationale (Belvus, S.M.A.K.) en internationale collecties (Hauser & Wirth, Flick, Rubell)
- stelde tentoon in Parijs, Berlin, New York en L.A.
- is verbonden aan Galerie Templon (Parijs, Brussel, New York)
- woont en werkt in Noncourt-sur-le-Rongeart (Noord-Frankrijk) met zijn vrouw me en hun tien katten

In mij sluimeren geen grote trauma's. *(lacht)* Ik heb

schiedenis dan je denkt.

(Op dreef) "In de Alte Pinakothek in München hangt een schilderij getiteld *De dromen Silenus*. Het is mijn favoriet werk van Rubens. In de Griekse mythologie is Silenus de leermeester en vriend van Dionysos, god van de wijn. Op het schilderij van Rubens is hij schijnbaar en wordt hij ondersteund door een zwarte man achter hem. Als je goed kijkt, zie je – of liever: krijg je een sterk vermoeden – dat de man Silenus aanpant penetreert. Ik bedoel maar: Rubens! Zeventiende eeuw!"

U bent een van de zeldzame hedendaagse schilders die van Rubens houdt.

"Ik ben zot van Rubens. Hij is onze grootste schilder, na Jan van Eyck. Of nee: zet hem maar op gelijke hoogte met Van Eyck. Rubens was veel meer een humanist dan een orthodoxe katholiek. Hij was de eerste die mensen van kleur afbeelde als volwaardige burgers, op voet van gelijkheid met witte mensen. En hij veegde aan alles zijn voeten. Een bok die op een geit klimt, een paitto (mollig kinderfiguurtje, red.) die aan de tepels van een mythologische figuur trekt: dat kun je bij Rubens allemaal ontdekken. Zijn grote religieuze doeken

La piconera (2022) is een pastiche op een schilderij van Julio Romero de Torres (l.). 'De rode kousen en de papegaai verraden dat het om een prostituee gaat.'

SCHILDERIE ARTISTIC SALVADOR MARCHETTI A. MARCHETTI (RELIQUIE 2025) SORBIETON OOR OP ROOI PAVILJOEN (GENT)

Het melkmeisje van Vermeer (l.), volgens Van Inmschoot (r.). 'In Holland bekijken ze alles door hun protestantse bril. Maar Vermeer was katholiek!'

© DEN HALLER

ook geen buikgevoel. Ik vind: als je buikgevoel hebt, moet je naar de wc gaan."

- opdrachten die hij deels liet uitvoeren door assistenten - waren vaak middelmatig serieuswerk. Maar zijn persoonlijk werk is ongeëvenaard. De portretten van zijn vrouw en kinderen: zo kwetsbaar, met zo veel liefde geschilderd..."

Uw eigen kijk op de kunstgeschiedenis is behoorlijk subversief, zelfs pornografisch. (grjinst) "Die schilderijen echt lezen, nieuwe linken leggen, nieuwe theorieën en mythes in de wereld zetten: dat is mijn grootste plezier. Ik doe het niet om gelijk te krijgen, maar om af en toe een steen in de kikkerpoel te gooien. Zo denk ik bijvoorbeeld dat Diego Velázquez zelf de biologische vader is van het prinsesje op zijn geniale schilderij *Las meninas*, en niet de Spaanse koning Filips IV."

Dat moet u uitleggen.

"Simpel: de Habsburgers waren ten einde gekomen. Al van voor keizer Karel waren hun geneesmiddelen verslakt door inbrecht. Ga maar eens na hoe gezond de voorvaders van Filips IV eruitzagen. De eerste vrouw van Filips IV was gestorven, evenals zeven van hun acht kinderen. Hij had dringend een nieuwe erfgenaam nodig, anders dreigde de Spaanse kroon in Franse handen te komen. Nu, in hoge adellijke kringen was het gebruikelijk dat er af en toe iemand, euh, insprong om het familiebloed weer wat gezonder te maken. Filips IV en Velázquez waren zeer close met elkaar, echt dikke vrienden. Dus ik vermoed dat Filips op een dag tegen Velázquez heeft gezegd: 'Diego, maar, ga moet mij een plezier doen.'"

Laten we eens kijken hoe u de kunstgeschiedenis verwerkt in uw eigen werk. We staan hier voor *La piconera*, een schilderij uit 2022, dus zeer recent. Vertel.

"Het is gebaseerd op een schilderij van Julio Romero de Torres, een schilder uit Cordoba, gestorven in 1910 (*La chiquita piconera*, red.). Bij hem is het een zeer Spaans tafereel: streng, katholiek, tikkeltje symbolisch. Ik heb er een erotische versie van gemaakt. De vrouw zit picon te maken (een bitter aperitiefdrankje, red.) met een pollepel in de vorm van een vrouwelijk geslachtsdeel, en in een nogal suggestieve houding. In de rechterbovenhoek zie je een papagegal van Manet. Die verwijst

'IN DE CHARLATAN IN GENT WAS IK LANG VASTE KLANT. MAAR PLOTS WORD JE VIJFTIG JAAR EN VOEL JE: IK BEN HIER TE OUD VOOR. EN DUS BEN IK NAAR FRANKRIJK VERTROKKEN'

naar de prostitutie: de hoeren van Parijs hadden vaak een papagegal als gezelschapsober. Het belangrijkste verschil met het originele schilderij zijn de rode kousen die de vrouw draagt. Dat is een historische verwijzing: in de middeleeuwen werden prostituees verplicht om rode kousen te dragen.

"Ik heb er nog een taletje uit de jaren 70 bij geschilderd, een brandende sigaret in een asbak, en ook alle ingrediënten om picon vin blanc te maken: picon met witte wijn en cointreau. Lekker drankje. Maar als je er twee glazen van drinkt, kun je de internationale achtersteoren zingen."

En *La vision féérique*, uit 2021: een fragment uit *Het melkmeisje van Vermeer*. Haar hoofd staat er niet op. Wat heeft het te betekenen?

"In Holland strappen ze geen kloten van Vermeer. Ze bekijken daar alles door hun protestantse bril. Het melkmeisje staat bij hen symbool voor de zorgende, de deugdzaam, de godienstige vrouw. Maar Vermeer was katholiek! Zijn melkmeisje is gewoon de maagd Maria, met haar jurk in blauw en geel. De melk en het brood verwijzen naar het voeden van Jezus. 'Het lichaam van Christus', weet je nog? En op de voorgrond heb ik een glas absint geschilderd, want Maria Magdalena was op bezoek. Zij werd door de kerk beschouwd als een gevallen vrouw, en absint was de drank van de schilders en de hoeren. Vanwege zijn hallucinerende werking werd het goeie ook 'de groene fee' genoemd. Vandaar de titel van het werk. Op mijn schilderijen is het altijd een beetje feest."

Dat is waar: op niet weinig van uw schilderijen zitten de figuren onder veelkleurige spatten en stippen. Is dat confetti?

"Zoeker. Als de beelden te zwaar op de hand dreigen te worden, leg ik er een feestelijk laagje overheen. Anders overleef je ze niet als toeschouwer. (lacht) Ik ben nu eenmaal een satiricus, ik steek graag de draak met de dingen. Ik ben opgegroeid in de buurt van het bos waar het oorspronkelijke verhaal van *Reinaert de vos*, de eerste Vlaamse satire, zich afspeelde. Het eerste boek dat ik ooit kocht - in 1978, op de boekenbeurs in Antwerpen - was *Leif der zuheid* van Erasmus. Ik ben een fan van het eerste uur van Monty Python, Wim T. Schippers en Van Kooten & De Bie. Dat zit allemaal in mijn beelden. Ik vind de deprimerende muziek van Joy Division fantastisch, maar ik heb zelf weinig aanleg voor depressiviteit."

Zonder gekheid: waarnaar streeft u met uw kunst?

(aarzelt) "Ik vind dat ik een zeer democratische schilder ben. Mijn beelden zijn toegankelijk. In wezen vertel ik volkse verhalen, doorspekt met blasfemische humor. Ik denk, ik hoop, dat wie laaggeschoold is er met zo goed van kan genieten als wie vertrouwd is met de kunstgeschiedenis. (lucht nu) Het gaat om de energie die een schilderij uitstraalt. Ik wil dat de mensen die naar mijn werk komen kijken het gevoel krijgen dat het voor hen bestemd is, voor hen geschilderd is."

"Hang een Van Gogh tegen een boom in het Amazoneesdool en al wie er passeert, zal het mooi vinden, of zal er minstens toe agetrokken worden. Ook mensen die nooit eerder een westers kunstwerk van dichtbij hebben gezien. Speel de muziek van Elvis in de Himalaya en iedereen zal spontaan beginnen te bewegen, ook de mensen die geen idee hebben waar die klanken vandaan komen. Dat is de kracht van kunst. Goede kunst overleef in alle tijden en in alle culturen."

Is uw obsessie met geschiedenis en met andere kunstenaars misschien ook een manier om niet met uzelf bezig te zijn?

"Ik ben niet zo met mezelf bezig, dat klopt. Voor zover ik weet sluimeren in mij geen grote trauma's. (lacht) Ik heb ook geen buikgevoel. Ik vind: als je buikgevoel hebt, moet je naar de wc gaan. En als dat niet helpt naar de dokter." (baldert)

Jan Van Imschoot, *The End is Never Near*, S.M.A.K. Gent, tot 3 maart 2024.

"Ik vind dat ik een zeer democratische schilder ben. Mijn beelden zijn toegankelijk. In wezen vertel ik volkse verhalen, doorspekt met blasfemische humor."

Cultuur. In het S.M.A.K. treedt Jan Van Imschoot toe tot de hall of fame van de Belgische schilderkunst - 'Ik ben de punker in de porseleinwinkel van de kunst'

Niemand is zo onmiskenbaar een Belgische artiest als Jan Van Imschoot. Hij loopt met een wandelstok zoals Ensor, draagt een bolhoed zoals Magritte en oorringen zoals Ludo Mariman, de zanger van de punkband The Kids. Een vrolijkere anarchist dan Jan Van Imschoot bestaat niet. Zijn favoriete uitdrukking is 'ik heb schijt aan'. Zijn oeuvre is gebouwd op de kunstgeschiedenis, maar hij doet niets liever dan de officiële geschiedenis ondermijnen. Van Rubens bewondert hij niet de grote religieuze taferelen, maar de heimelijke viespeukerij. Niet de Spaanse koning Filips IV maar Velázquez, de schilder, was volgens hem de biologische vader van het prinsesje op Las meninas (De hofdames). Zijn eigen stijl noemt hij anarchobarok.

Dertig jaar geleden gold Van Imschoot al als de belofte van de Belgische schilderkunst. Hij heeft er alles aan gedaan om belofte te blijven, om níét geconsacreerd te worden door de kunstwereld en de kunstmarkt. Hij veranderde vaker van koers dan cd&v, en vaker van galerie dan van onderbroek.

Tien jaar geleden verwisselde hij Gent voor een gat in Frankrijk. Hij woont en werkt nu in de Haute-Marne, 150 kilometer ten zuiden van Reims. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat we daar zouden afspreken. Maar de 120 schilderijen die samen de tentoonstelling The End is Never Near vormen, bevinden zich al in het S.M.A.K. Ze staan naast elkaar op de vloer in de grote zalen op de eerste verdieping - de muren worden nog herschilderd. Hier zal Jan Van Imschoot straks toetreden tot de hall of fame van de Belgische schilderkunst.

Schrikwekkend, als je de werken samen ziet...

Jan Van Imschoot: (verschrikt) "Wat?"

... hoe hard uw werk van begin jaren 90 lijkt op wat Luc Tuymans toen deed: de kleine formaten, minimale verfstreken, gedempte kleuren.

(lacht) "Ja, terwijl Luc en ik zowat elkaars tegenpolen zijn. Onze visie op schilderen is radicaal verschillend, net zoals de kunstenaars van wie we houden... Luc houdt van Edward Hopper. Ik heb helemaal niets met Hopper.

"In feite was mijn vroegste werk gebaseerd op de affiches uit de punktijd. Vluchtige beelden, ruw geschilderd, veel zwart, wat aardekleuren erbij en hop, klaar. Dat was het idee in het begin: het moest snel gaan, zoals een punkconcert."

Dit doek vol rode stippen doet een beetje denken aan de fameuze Bloodstains (1993) van Tuymans. Bij hem zijn het bloedvlekken...

"... en bij mij zijn het tepels! Het werk heet The National Nipple Collection (1999). Zegt toch genoeg? (lacht) De eerste keer dat ik werk van Luc zag, was op een expo van de Vrienden van het S.M.A.K. Ik was flabbergasted, zwaar onder de indruk, zoals iedereen. We zijn aan elkaar voorgesteld op een kunstbeurs, tijdens een event dat werd gesponsord door Johnnie Walker Black Label. Dat bleken we alvast met elkaar gemeen te hebben: we zijn allebei whisky liefhebbers. (lacht) In die tijd dronk Luc nog whisky, en niet dat parfum waarop hij later is overgeschakeld (Jack Daniels, red.).

"We raakten aan de praat en enkele weken later stond hij in mijn atelier. Lange tijd gingen we omzeggens maandelijks bij elkaar op atelierbezoek. Hij kwam naar Gent, ik ging naar Antwerpen. Luc geloofde dat wij samen dingen konden veranderen. Hij wilde mij binnen krijgen bij Zeno X, zijn galerie in Antwerpen. Hij vond dat we samen een nieuwe voorhoede moesten vormen."

Maar er kwam iets tussen?

"Ik was nog te jong. Ik wilde me niet in één herkenbare stijl laten persen. Altijd hetzelfde schilderen vind ik saai. Sommige mensen hebben er moeite mee dat mijn werk zo gevarieerd is, qua techniek en qua thematiek. Maar Tuymans heeft me ooit gezegd: 'De periode tussen je afzwaaien aan de academie en je eerste succes, dat is de belangrijkste tijd voor een kunstenaar.' Niks moet, alles mag en je kunt nog volop dromen van de toekomst. Het leven is een speeltuin. Wel, ik wilde de speeltijd zo lang mogelijk rekken. De bel is nog altijd niet gegaan. (lachje)

"In 1995 heb ik een schilderij gemaakt met als titel Het succes van de vis; het werk zit in de collectie van het S.M.A.K. Het is gebaseerd op een foto uit het Sovjettijdperk: een enorme steur die omhoog wordt getakeld uit een vissersboot. De vangst werd gevierd als een groot succes voor het communisme. Maar de vis was wel dood. Dat vond ik een mooie allegorie, toepasbaar op het kunstenaarschap: als je succes hebt, kan dat ook het einde zijn. Als je wordt opgevist, kan dat je dood betekenen.

"De mensen zijn hard, hè: de ene dag word je bejubeld, de volgende dag ben je passé. Ik trek het mij niet aan. Ik heb altijd mijn goesting gedaan."

Hier: asperges à la flamande, groot en wit en fallusvormig tegen een zwarte achtergrond (Les Flamandes crues, 2021). Is het een ode aan uw Vlaamse roots?

"Mijn moeder was van Laarne, onder Gent. De grond is er zanderig, dus ideaal voor de aspergeteelt. Ik hou van asperges. Maar dit werk is natuurlijk ook een verwijzing naar het beroemde schilderij van Édouard Manet, een van mijn grote helden ('Bos asperges' uit 1880, red.). In zowat de helft van mijn werk zit een knipoog naar Manet.

"Mijn vader was van Wetteren. Maar ik ben opgegroeid in Beervelde, tussen de katholieke boeren. Ik ging er naar de rijkschool. In de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw werd je beschouwd als crapuul als je daar zat. En toen kwam de punk, eind jaren 70. No future! Geen loze kreet voor wie zoals ik uit een arbeidersbroek geschud was."

Wat deed uw vader?

"Hij was mecanicien bij de Gentse trammaatschappij."

Hoe is de kunstmicrobe in uw bloedbaan geraakt?

"Mijn ouders lazen veel. En mijn broers en ik mochten ook alles lezen. In Beervelde was een goede bib, van de liberalen, met een bibliothecaresse die dingen zei als: 'Jantje, nu word je toch wat te oud voor Pietje Puk. Tijd voor Louis Paul Boon, begin maar met De bende van Jan de Lichte.'

"Ik was tien toen ik Het Lam Gods van de gebroeders Van Eyck voor het eerst zag. Twaalf toen ik voor het eerst een Van Gogh onder ogen kreeg. Twee keer was ik van de hand Gods geslagen. Hoe zit dit in elkaar? Waarom kan ik ernaar blijven kijken? Wat is het geheim van de schilderkunst? Die vragen hebben mijn jeugd beheerst. Toen ik op mijn zeventiende naar de kunsthumaniora trok, had ik al véél Van Goghs gekopieerd."

Klinkt niet als een grijs arbeidersbestaan.

"Mijn pa beantwoordde allerminst aan het cliché van de arbeider uit een Vlaamse tv-serie: Jan Declair in een marcelleke die zuipt, vloekt en op zijn vrouw klopt. Wij woonden in een kleine bungalow die hij zelf had gebouwd, met kastjes in jaren 60-kleuren: eigeel, bleekblauw, pistachegroen. We hadden een grote tuin en centrale verwarming op elektriciteit. Mijn ouders zijn overleden, maar die cv werkt nog altijd."

Waarom bent u tien jaar geleden naar Frankrijk verhuisd?

"Omdat ik Gent beu was. Ik woonde in het centrum en ging veel op café. In de Charlatan was ik lang vaste klant. Maar plots word je vijftig en voel je: ik ben hier te oud voor. Gent is ook veranderd. Het is nu een stad van jonge mensen en toeristen. En met de blabla van de kunstwereld had ik het ook gehad. Nu zit ik soms uren met mijn vrouw op ons terras in het midden van nergens. We kijken naar de vogels, we snuiven de geuren van de bloemen en de kruiden op, we roken een sigaretje en drinken een druppelke. We zijn blij, met elkaar en met onze tien katten."

Rock-'n-roll. En als de verveling toeslaat?

"Ik heb geen tijd om me te vervelen! Eindelijk kan ik me helemaal op mijn werk concentreren. Dag en nacht ben ik bezig. Schilderen doe ik meestal 's nachts, bij kunstlicht, met de muziek op hoog volume, als in een roes. Ik vergeet te eten en te drinken wanneer ik aan het werk ben."

Welke muziek?

"Tegenwoordig luister ik veel naar Franse chansons, omdat ze mij in vakantiestemming brengen. Maar het kan ook Mark Lanegan zijn, of Bauhaus of Johnny Cash. Vroeger werkte ik vaak op punkmuziek, maar daar ben ik mee gestopt. Ik werd er een beetje enthousiast van. Jazz leg ik nooit op. (imiteert het geluid van drumborstels op cymbalen) Ptsssp, ptsssp, ptsssp: ik word er bloednerveus van. Alleen de trompet van Miles Davis kan ik soms verdragen.

"Je mag mij vooral niet storen als ik in schildermodus ben, want ik zou je vermoorden. Toen Ine, mijn vrouw, mij pas kende, kwam ze eens binnen in mijn atelier. 'Kopje thee?' vroeg ze. Ik had een pot verf in mijn handen en heb die met volle kracht naar haar hoofd gegooid. Gelukkig vloog hij rakelings langs haar heen. Ik háát thee."

Wat doet u als u niet schildert?

"In de zomer gaan we altijd een eindje varen. We hebben een plezierjachtje. Vroeger lag dat in Gent, maar we maakten altijd dezelfde tocht: naar de Marne in Frankrijk en terug. Op den duur werd het saai. Ik zei tegen mijn vrouw: "t Is simpel: we moeten naar de Marnevallei verhuizen, dan kunnen we van daaruit alle kanten op."

Bent u een binnenschipper of ook een zeeman?

"Laten we zeggen: een zoetwaterpiraat. (lacht) Ons eerste bootje was 7 meter lang. Het heette Les Boules de Bibi. We kochten die boot op het moment dat we onze eerste kater lieten castreren. Die heette Bibi, vandaar: de ballen van Bibi. In Frankrijk betekent het zoveel als 'kus mijn kloten'. Als we een sluis passeren, moet we ons aanmelden. Het eerste wat de sluiswachter dan vraagt, is: 'Naam van de boot?' En elke keer als wij zeiden: 'Les boules de Bibi', was de reactie: 'Cher ami, als je de plezante wilt uithangen mag je zelf naar boven komen om het register in te vullen. (lacht)

"Nu hebben we een boot van 12 meter lang. Hij heet La Guillotine. Ook toepasselijk in Frankrijk."

Bent u daar inmiddels een beetje bekend?

"Dat begint te komen. Mijn laatste show bij Templon, mijn galerie in Parijs, is belangrijk geweest. Ik presenteerde er grote stilleven, met weer volop verwijzingen naar Manet. Voor de meeste Fransen is Manet een impressionist. Manet en Monet halen ze daar vrolijk door elkaar. En ik ben dan de betweterige Belg die met enig aplomb komt beweren: 'Nee, Manet was de laatste klassieke meester en de eerste moderne kunstenaar.'

"Guillaume Durand, een bekende Franse journalist en voormalig nieuwsanker, heeft mij geïnterviewd voor zijn boek over Manet ('Déjeunons sur l'herbe', red.), samen met andere hedendaagse kunstenaars als Jeff Koons en Daniel Buren. Dat boek heeft veel betekend voor mij. Dankzij Durand gingen er plots deuren open."

Bent u een kunstenaar-rentenier die als God in Frankrijk leeft?

"Bij lange niet. Ik kom rond en ik ben daar content mee. Een vriend van mij heeft pas een mooi oud werk van mij gekocht op een veiling in New York. Het heeft hem 3.000 dollar gekost, transportkosten inbegrepen. Een peulenschil naar de normen van vandaag. Maar ik ben blij dat mijn werk zo betaalbaar blijft voor niet-kapitaalkrachtige mensen. Ik verdien toch niets aan die veilingen (De kunstenaar krijgt 2 procent zogenaamd 'volgrecht', red.)."

Frustreert het u dat werk van jonge, gehypte kunstenaars een veelvoud kost van dat van u?

"Dat heeft mij ooit gefrustreerd: twintig jaar geleden, toen de prijzen voor hedendaagse kunst ineens door het dak gingen. Maar nu niet meer, nu heb ik mij erbij neergelegd. Ik herinner mij nog de dag toen Luc (Tuymans, red.) voor het eerst een werk had verkocht voor meer dan 100.000 frank. Hij gaf prompt een feest, zo blij en trots was hij! 100.000 frank, 2.500 euro: daar heb je nu zelfs geen tekeningetje van een rijzende ster meer voor.

"Het ergste is dat door die prijzenspeculatie carrières worden gemaakt, maar evengoed worden gekraakt. Men lanceert een jonge kunstenaar als een raket, maar als hij of zij even niet meer aan de verwachtingen voldoet -

door bijvoorbeeld van koers te veranderen en zijn 'succesrecept' af te zweren - schiet men hem uit de lucht. Hoeveel kunstenaars heeft men zo al niet naar de kloten geholpen? Voor ze dertig waren, waren ze passé.

"En dan zwijg ik nog over de kunstmarkt als witwasmachine, van zwart geld en drugsgeld..."

Drugsgeld ook?

"Ik heb daar ooit een debatje over willen ontketenen. Geloof me, dat werd niet op prijs gesteld. Wat kunnen die drugshandelaren met hun bergen cash doen? Peperdure auto's kopen? Veel te opzichtig, dat doen alleen de dommeriken. Appartementjes in Dubai? Nu misschien nog wel, maar blijft het daar een gangsterparadijs? Maar vuil geld witwassen met kunst is risicoloos en spotgemakkelijk. Je koopt een schilderij voor pakweg 100.000 euro, je brengt het naar een veiling en je koopt het ding zelf terug voor pakweg 1 miljoen. De koper, jij, betaalt via het veilinghuis aan de verkoper, ook jij, en voilà: miljoentje witgewassen. Het enige wat je verliest, is 20 procent veilingcommissie, maar dat zul je er graag voor overhebben. (lache) Ik hoor nu wel dat de fiscus alerter wordt voor dat soort constructies. Eindelijk."

Ik las onlangs in The New Yorker dat Roman Abramovitsj, de Russische oligarch, voormalige eigenaar van voetbalclub Chelsea en bondgenoot van Poetin, soms tot 120 miljoen dollar per week uitgaf bij Larry Gagosian, 's werelds grootste kunsthandelaar.

"Ongelooflijk, hè? Voor alle duidelijkheid: in de relatief kleine Belgische galeriën gaat het er niet op die manier, noch op die schaal aan toe. Daar moeten ze alle zeilen bijzetten om hun bootje drijvende te houden op de wilde baren van de kunst. Maar de top van de kunstwereld is totaal geperverteerd en de grote witwassers komen met alles weg. Met zijn gigantische kunstverzameling ontloopt Abramovitsj zelfs de Europese en Amerikaanse sancties tegen Rusland. (zucht) Ach, laten we over iets plezants praten."

De kunstgeschiedenis! Uw hele oeuvre is erop gebaseerd. Het wemelt op uw doeken van de figuren en motieven die verwijzen naar uw roemruchte voorgangers in de schilderkunst. Vanwaar die fascinatie?

"Ik ben al van kinds af zot van geschiedenis. Die voorliefde heb ik van mijn moeder. Geschiedenis is voor mij de basis van de democratie. Het eerste wat dictators doen als ze aan de macht komen, is de geschiedenis afschaffen, of minstens grondig vervalsen. Het tweede wat ze doen is de kunst verbieden. Maar ik ben niet erg orthodox. Mijn geschiedenis is niet de officiële geschiedenis. Ik ben de punker in de porseleinwinkel van de kunst."

U vervalst ze ook?

"Nee meneer, ik vervolledig de geschiedenis. Ik vestig de aandacht op dingen waar de kunsthistorici overheen kijken. Je kunt de geschiedenis doodmaken, of je kunt ze tot leven wekken. Ik kies voor het laatste. (lacht)

"De kunstgeschiedenis is een betrekkelijk jonge discipline. Men is ermee begonnen in de 19de eeuw en men baseerde zich toen vooral op de keizerlijke en pauselijke collecties in musea als het Louvre in Parijs, het Prado in Madrid en de Vaticaanse musea in Rome. Uiteraard gingen de kunsthistorici in eerste instantie op zoek naar de religieuze en politieke symboliek in het werk van de oude meesters. Heel nuttig, maar ook een beetje boring. Terwijl de oude kunst ook barstensvol verborgen seksuele symboliek zit: zuipen, poepen, chachacha. Er zit meer rock-'n-roll in de kunstgeschiedenis dan je denkt.

(Op dreef) "In de Alte Pinakothek in München hangt een schilderij getiteld De dronken Silenus. Het is mijn favoriet werk van Rubens. In de Griekse mythologie is Silenus de leermeester en vriend van Dionysos, god van de wijn. Op het schilderij van Rubens is hij schijtezat en wordt hij ondersteund door een zwarte man achter hem. Als je goed kijkt, zie je - of liever: krijg je een sterk vermoeden - dat die man Silenus anaal penetreert. Ik bedoel maar: Rubens! Zeventiende eeuw!"

U bent een van de zeldzame hedendaagse schilders die van Rubens houdt.

"Ik ben zot van Rubens. Hij is onze grootste schilder, na Jan van Eyck. Of nee: zet hem maar op gelijke hoogte met Van Eyck. Rubens was veel meer een humanist dan een orthodoxe katholiek. Hij was de eerste die mensen van kleur afbeeldde als volwaardige burgers, op voet van gelijkheid met witte mensen. En hij veegde aan alles zijn voeten. Een bok die op een geit klimt, een putto (mollig kinderfiguurtje, red.) die aan de tepels van een mythologische figuur trekt: dat kun je bij Rubens allemaal ontdekken. Zijn grote religieuze doeken - opdrachten die hij deels liet uitvoeren door assistenten - waren vaak middelmatig seriewerk. Maar zijn persoonlijk werk is ongeëvenaard. De portretten van zijn vrouw en kinderen: zo kwetsbaar, met zo veel liefde geschilderd..."

Uw eigen kijk op de kunstgeschiedenis is behoorlijk subversief, zelfs pornografisch.

(grijnst) "Die schilderijen echt lezen, nieuwe linken leggen, nieuwe theorieën en mythes in de wereld zetten: dat is mijn grootste plezier. Ik doe het niet om gelijk te krijgen, maar om af en toe een steen in de kikkerpoel te gooien. Zo denk ik bijvoorbeeld dat Diego Velázquez zélf de biologische vader is van het prinsesje op zijn geniale schilderij Las meninas, en niet de Spaanse koning Filips IV."

Dat moet u uitleggen.

"Simpel: de Habsburgers waren ten einde gekweekt. Al van voor Keizer Karel waren hun genen fameus verzwakt door inteelt. Ga maar eens na hoe ongezond de voorvaderen van Filips IV eruitzagen. De eerste vrouw van Filips IV was gestorven, evenals zeven van hun acht kinderen. Hij had dringend een nieuwe erfgenaam nodig, anders dreigde de Spaanse kroon in Franse handen te komen. Nu, in hoge adellijke kringen was het gebruikelijk dat er af en toe iemand, euh, insprong om het familiebloed weer wat gezonder te maken. Filips IV en Velázquez waren zeer close met elkaar, echt dikke vrienden. Dus ik vermoed dat Filips op een dag tegen Velázquez heeft gezegd: 'Diego, maat, ge moet mij een plezier doen.'"

Laten we eens kijken hoe u de kunstgeschiedenis verwerkt in uw eigen werk. We staan hier voor La piconera, een schilderij uit 2022, dus zeer recent. Vertel.

"Het is gebaseerd op een schilderij van Julio Romero de Torres, een schilder uit Cordoba, gestorven in 1930 ('La chiquita piconera', red.). Bij hem is het een zeer Spaans tafereel: streng, katholiek, tikkeltje symbolistisch. Ik heb er een erotische versie van gemaakt. De vrouw zit picon te maken (een bitter aperitiefdrankje, red.) met een pollepel in de vorm van een vrouwelijk geslachtsdeel, en in een nogal suggestieve houding. In de rechterbovenhoek zie je een papegaai van Manet. Die verwijst naar de prostitutie: de hoeren van Parijs hadden vaak een papegaai als gezelschapdier. Het belangrijkste verschil met het originele schilderij zijn de rode kousen die de vrouw draagt. Dat is een historische verwijzing: in de middeleeuwen werden prostituees verplicht om rode kousen te dragen.

"Ik heb er nog een tafeltje uit de jaren 70 bij geschilderd, een brandende sigaret in een asbak, en ook alle ingrediënten om picon vin blanc te maken: picon met witte wijn en cointreau. Lekker drankje. Maar als je er twee glazen van drinkt, kun je de Internationale achterstevoren zingen."

En La vision féérique, uit 2021: een fragment uit Het melkmeisje van Vermeer. Haar hoofd staat er niet op. Wat heeft het te betekenen?

"In Holland snappen ze geen kloden van Vermeer. Ze bekijken daar alles door hun protestantse bril. Het melkmeisje staat bij hen symbool voor de zorgende, de deugdzame, de gediensstige vrouw. Maar Vermeer was katholiek! Zijn melkmeisje is gewoon de maagd Maria, met haar jurk in blauw en geel. De melk en het brood verwijzen naar het voeden van Jezus. 'Het lichaam van Christus', weet je nog? En op de voorgrond heb ik een glas absint geschilderd, want Maria Magdalena was op bezoek. Zij werd door de kerk beschouwd als een gevallen vrouw, en absint was de drank van de schilders en de hoeren. Vanwege zijn hallucinerende werking werd het goedje ook 'de groene fee' genoemd. Vandaar de titel van het werk. Op mijn schilderijen is het altijd een beetje feest."

Dat is waar: op niet weinig van uw schilderijen zitten de figuren onder veelkleurige spatten en stippen. Is dat confetti?

"Jazeker. Als de beelden te zwaar op de hand dreigen te worden, leg ik er een feestelijk laagje overheen. Anders overleef je ze niet als toeschouwer. (lacht) Ik ben nu eenmaal een satiricus, ik steek graag de draak met

de dingen. Ik ben opgegroeid in de buurt van het bos waar het oorspronkelijke verhaal van Reinaert de vos, de eerste Vlaamse satire, zich afspeelde. Het eerste boek dat ik ooit kocht - in 1978, op de boekenbeurs in Antwerpen - was Lof der zothed van Erasmus. Ik ben een fan van het eerste uur van Monty Python, Wim T. Schippers en Van Kooten & De Bie. Dat zit allemaal in mijn beelden. Ik vind de deprimerende muziek van Joy Division fantastisch, maar ik heb zelf weinig aanleg voor depressiviteit."

Zonder gekheid: waarnaar streeft u met uw kunst?

(aarzelt) "Ik vind dat ik een zeer democratische schilder ben. Mijn beelden zijn toegankelijk. In wezen vertel ik volkse verhalen, doorspekt met blasfemische humor. Ik denk, ik hoop, dat wie laaggeschoold is er net zo goed van kan genieten als wie vertrouwd is met de kunstgeschiedenis. (denkt na) Het gaat om de energie die een schilderij uitstraalt. Ik wil dat de mensen die naar mijn werk komen kijken het gevoel krijgen dat het voor hen bestemd is, voor hen geschilderd is.

"Hang een Van Gogh tegen een boom in het Amazonewoud en al wie er passeert, zal het mooi vinden, of zal er minstens toe aangetrokken worden. Ook mensen die nooit eerder een westers kunstwerk van dichtbij hebben gezien. Speel de muziek van Elvis in de Himalaya en iedereen zal spontaan beginnen te bewegen, ook de mensen die geen idee hebben waar die klanken vandaan komen. Dat is de kracht van kunst. Goede kunst overleeft in alle tijden en in alle culturen."

Is uw obsessie met geschiedenis en met andere kunstenaars misschien ook een manier om niet met uzelf bezig te zijn?

"Ik ben niet zo met mezelf begaan, dat klopt. Voor zover ik weet sluimeren in mij geen grote trauma's. (lacht) Ik heb ook geen buikgevoel. Ik vind: als je buikgevoel hebt, moet je naar de wc gaan. En als dat niet helpt naar de dokter." (buldert)

Jan Van Imschoot, The End is Never Near, S.M.A.K. Gent, tot 3 maart 2024.